

Wycieczka szlakiem dworów polskich Leonarda Durczykiewicza weszła do harmonogramu szkoleń w konińskim Oddziale PTTK na stałe. O powodzeniu przedsięwzięcia może świadczyć fakt, że znów skompletowały się 2 autokary. 93 uczestników wyjechało z Konina o 7⁰⁰. W Golinie dosiadło 7 osób. Szkolenie rozpoczął Ryszard Miśkiewicz, autor programu i nasz Cicerone. W drugiej autokarze sprawy organizacyjne omówiła Wanda Gruszczyńska. Na parkingu o 9¹⁷ przed Kobylinem nastąpiła wymiana. Podbudowani teoretycznie turyści udali się na teren zespołu pałacowo-parkowego w **Baszkanie**. Obecnie znajduje się tam Dom Pomocy Społecznej. Pensionariusze korzystają z pokoi mieszkalnych i salonów. Z okien widać zieleń budzącego się do życia parku. Pałac wybudowano 1804-5 roku dzięki mecenatowi Mikołaja Mielżyńskiego przez ludzi związanych z pracownią Davida Gilly'ego, późno klasycystyczny; portal przyozdobiony jest czterema kolumnami jońskimi i tympanonem z kartuszem herbowym von **Reuss**; Heinrich XIII von Reuss wszedł w posiadanie wsi (podobno wygrał ją w karty) około 1860. W 1913 r. pałac został sprzedany Olgierdowi Czartoryskiemu i aż do 1939 r. był własnością Czartoryskich.

W 1875 r. rodzina Stablewskich sprzedała swoje majątki Samsonowi Wollerowi. Był to przemysłowiec żydowskiego pochodzenia, właściciel fabryki włókienniczej CONCORDIA w Bolesławcu. Po jego śmierci w 1900 r. majątek odziedziczyły dwie córki - Helena i Otylia. Helena objęła Smolice, Raszewy, Wilkonice, Krzekotowice, Płaczkowo, Czeluścin (razem 7337 mórg ziemi i 1367 mórg lasu). Córka Otylia otrzymała Dłoni, Kołaczkowice, Melanowo i Piaski (5664 mórg ziemi i 276 mórg lasu). Helena wyszła za mąż za hr. Leopolda Zieten z Nysy herbu Schwarzem Stamm. W tym czasie trwała rozbudowa pałacu w **Smolicach** oraz budowa nowego kościoła neobarokowego z plebanią i organistową aż do 1910 r. Hrabia zmarł w 1930 r., trumna z jego ciałem znajduje się w krypcie kościoła smolickiego. Z racji swego żydowskiego pochodzenia w 1940 hrabina wraz z siostrą opuściła Smolice, by szukać schronienia przed hitlerowskimi prześladowcami. Zmarła w Berlinie 1 marca 1949 roku, a urnę z jej prochami złożono w krypcie pod kościołem 17 kwietnia 1975 r. Zadbane zabudowania w Smolicach użytkuje spółka Hodowla Roślin.

Prezes Towarzystwa Miłośników Ziemi Jutrosińskiej pan Ireneusz Mikołajewski powitał grupę na rynku w **Jutrosinie** i zaprowadził do kościoła pw. św. Elżbiety. Opowiedział o zamurowanym sarkofagu księcia Zdzisława Czartoryskiego, prawdopodobnie dłuta Antoniego Madeyskiego. Sekretarz towarzystwa Romuald Krzyżosiak przedstawił dzieje świątyni, opisał cenne freski, obrazy oraz witraże Józefa Mehoffera. Na podstawie herbów, znajdujących się w łożu kolatorskiej opisał historię rodu fundatorów. Zaprojektowanie polichromii powierzono artyście krakowskiemu - Antoniemu Procajłowiczowi. Wystrój kościoła wywarł duże wrażenie. Następnie udaliśmy się do kościoła św. Krzyża, który pełni funkcję kaplicy cmentarnej na cmentarzu w Jutrosinie. Zbudowany został on na bazie krzyża greckiego w 1777 r. Przy kościele nawiedziliśmy grobowiec Czartoryskich oraz grobowiec Franciszka Budziszewskiego - pułkownika, dowódcy polskich oddziałów Powstania roku 1794.

Z okien autokarów obejrzelśmy **Stary Sielec**, gdzie wśród zieleni górował niedokończony zamek zaprojektowany przez Rogera Sławskiego, od kilku lat znów w posiadaniu rodziny Czartoryskich. W **Płaczkanie** odwiedziliśmy dworek z tablicą upamiętniającą pobyt Edmunda Bojanowskiego w l. 1826-32. Ten niezwyklej dobroci człowiek, twórca pierwszych czytelnik dla ludu, ochronek oraz założyciel zgromadzenia sióstr słuźebniczek N.M.P. spędził tu wraz z rodziną młodzieńcze lata. Stąd pojechał na studia do Wrocławia. Z Płaczkowa było widać jak na dłoni pałac w **Dłoni**. Weszliśmy przez bramę przy d. domu ogrodnika, mijając przy drodze wspaniale utrzymane czworaki z 1911 r. W parku kwitły właśnie magnolie. Miłe wrażenie zrobił domek chiński na brzegu remontowanego zbiornika wodnego. Piękny pałac wg projektu jednego z najwybitniejszych architektów tego okresu - Rogera Sławskiego powstał dla księżąt Marii Otylii i Franciszka Ksawerego Druckich - Lubeckich, wkrótce po ich ślubie w 1912 r. Maria Otylia była siostrą Heleny ze Smolic, a z księciem Lubeckim wyszła za księżną Marią Zdzisławową Czartoryską z Sielca Starego. Warto wiedzieć, że obiekt w Dłoni powstał według koncepcji stylu narodowego (tzw. „kostiumu narodowego”), opisanego przez ks. Zygmunta Czartoryskiego z Rokosowa w 1896 roku. Majątek w Dłoni jest użytkowany obecnie przez Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu jako Rolnicze Gospodarstwo Doświadczalne. Dyrektor Eugeniusz Andrzejczak wspominał wydany w pałacu obiad dla 200 osób podczas zjazdu rodziny Czartoryskich w 2006 roku.

W **Gębicach**, gdzie ostrzegająca tabliczka **TEREN PRYWATNY**, przyjął nas Bogusław Janik, zarządca obiektu. Opowiedział historię posiadłości i nawiązał do poetyckiej atmosfery. Leonard Durczykiewicz* zapisał: "*własność Marii hrabiny Mycielskiej. Gembice nabyła obecna właścicielka drogą kupna od Niemca Lukiego 1. maja 1883 r.*" Od tamtego czasu zmienili się kilkakrotnie właściciele. Budowla przetrwała dzięki remontom z kiesz. TV. Jeszcze niedawno pałac był użytkowany na konferencje i imprezy. W parku zatrzymaliśmy się przy statule Ludwika, brata hrabianki Mycielskiej, który stracił życie 4 lutego 1864 r. w bitwie powstania styczniowego w Lubelskiem. Szybko przejechaliśmy przez Krobię, podziwiając urokliwe miasteczko. W słynnej miejscowości **Pudliszki** zaparkowaliśmy przy zakładach przetwórstwa warzywnego (zał. przez Stanisława Fenrycha) i ... przy pałacu, dawnym domu kultury. Pałac Lubieńskich, potem córki Kennemanna, żony Ottona Jouanne, a od 1920 r. Stanisława Fenrycha i Zygmunta Mikulskiego, który w 1931 roku wykupił całą posiadłość. W 1936 roku odziedziczyła ją córka Zygmunta, Janina Felicja z Mikulskich Sumińska. Obecny właściciel był nieuchwytny, obejrzelśmy zaniedbaną budowlę zewnątrz, zerkając również na pomnik Mickiewicza z 1958 r. na skraju parku.

Neogotycki **pałac w Rokosowie**, wybudowany w l. 1849-54 wg projektu architekta berlińskiego o nazwisku **Friedrich August Stüller** na szczęście dotwał do naszych czasów. W 1912 r. Leonard Durczykiewicz napisał: "**Rokosów, powiat gostyński, własność księcia Zygmunta Czartoryskiego, nabyta drogą kupna przez księcia Adama Konstantego, ojca właściciela obecnego, od hr. Józefa Mycielskiego w r. 1867.** Do roku 1825 znajdował się Rokosów w posiadaniu generała Lipskiego, ostatniego adjutanta ostatniego króla polskiego. Pałac położony w ślicznym i malowniczym parku, zbudowany jest za hrabiego Józefa Mycielskiego, według planu tajnego radcy budowlanego Stüllera, w modnym wówczas stylu anglo-gotyckim." Pałac podziwialiśmy od strony zadbanego parku i od wewnątrz po spożyciu obiadu w pałacowej jadalni.

Klasycystyczny pałac **Gola** został zbudowany pod koniec XVIII wieku dla Jana Radolińskiego, podkomorzycy wschowskiego. Ukończenie go w takim stanie jak jest obecnie nastąpiło w 1827 roku przez ówczesnego właściciela Andrzeja Potworowskiego. Jest to budowla od frontu ozdobiona pilastrami w formie kolumn korynckich, zwieńczona niewysoką attyką z barokowym szczytem z herbem Potworowskich. Otoczony jest zabytkowym parkiem z dwoma stawami pełnymi ryb, żab i kaczek. Ochrona prywatnej posesji otworzyła przed nami bramę dzięki uzgodnieniom naszego nieocenionego cicerone. W promieniach zachodzącego słońca podziwialiśmy klasyczne założenie pałacu i urokliwe położenie pomiędzy stawami. W tak pięknych okolicznościach przyrody zebraliśmy się na zbiorowym zdjęciu i podziękowaliśmy Ryszardowi za trud włożony w przygotowanie wycieczki. Wracając spoglądaliśmy tęsknie na kopule zespołu klasztornego ks. Filipinów na Świętej Górze w Gostyniu. Nasi kierowcy (Ryszard Kijak i pan Marek) sprawnie dowieźli nas do Golinie i Konina.

Zofia i Leonard Durczykiewiczowie w 1904 r. Źródło <https://www.facebook.com/durczykiewicz>

Herb grafów von Zieten Schwarze Stamm (Czarny Pier)

Przed Kobylinem. Obsługa transportowa Ryszard Kijak

Smolice

Dłoni

Kaplica rodowa w Jutrosinie

Gębice

Rokosowo

Gola – pożegnanie.

* Leonard Durczykiewicz *Dwory polskie w Wielkim Księstwie Poznańskim*, Poznań 1912
Tekst i fotografie: Wanda Gruszczyńska Organizator: Klub Turystyczny PTTK w Koninie